

Vleesvee in natuurgebieden

Vraagstelling

Hoe zorg ik voor een goede balans tussen gezondheid, opbrengst en natuur bij mijn in het natuurgebied weidende vee?

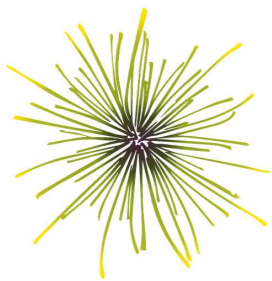
Aanleiding

Een ecologisch veehouder op één van de Waddeneilanden heeft de Landbouw Adviespool benaderd voor advies. De veehouder werkt veel samen met Staatsbosbeheer, laat zijn vee weiden in natuurgebieden en wil advies over voedingswaarde, verdienmodellen en samenwerking met overheden. LAP-adviseur Jehannes Fopma (JFopma Advies) heeft deze case aangenomen.

Advies

Op de boerderij worden ongeveer 70 stuks zoogkoeien en zo'n 20 schapen gehouden. Het bedrijf is gevestigd op één van de Waddeneilanden en er wordt over het hele eiland begraasd. Het eiland is gelegen tussen twee Natura 2000-gebieden, de Waddenzee en de Noordzeekust. Daarnaast is het grootste gedeelte van het eiland zelf ook Natura 2000-gebied, met zo'n 4.000 ha duinen en duingraslanden. De oostelijke polder van zo'n 1.000 ha wordt beheerd door zo'n 15 boeren. De boer ziet de natuurgebieden op het eiland die beheerd worden door Staatsbosbeheer als een kans om te beweiden met zijn Black Angus koeien. Daarnaast ontvangt hij natuurmaaisel voor in zijn potstal, waar in de winter maanden zijn vee verblijft (foto onder).

landbouw

adviespool Fryslân

Momenteel (eind december '22) lopen er nog 8 Angus pinken in een polder ten westen van het eiland. De vraag waar de boer mee omloopt is welke handvaten er zijn om succesvol te beweiden in een natuurgebied, waarmee twee doelen worden nagestreefd:

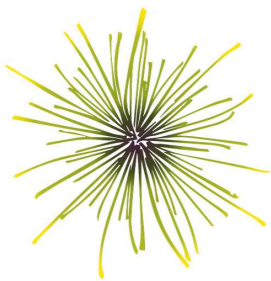
1. Een beheerdoel voor de terrein beherende organisatie.
2. Een economisch doel voor de zoogkoeienhouder.

Al pratende en fietsende richting de dieren kwamen de boer en Jehannes tot een aantal conclusies:

1. Ten eerste is het van belang om altijd in overleg een plan te maken en vooraf samen met veehouder en terreinbeheerder door het gebied te lopen om te bepalen hoe groot de oppervlakte en/of hoe groot de koppel vee moet zijn. Het ene gebied is de andere niet, een duingebied is heel anders dan de graslanden op de bosplaat en weer anders dan graslanden in een veengebied.
2. Deze 'farmwalk' of beter 'fieldwalk' moet regelmatig worden herhaald om te zien of de dieren goed vertoeven en of ze voor de natuur hun werk goed doen.

3. Om tijdens deze wandeling de koeien te kunnen beoordelen kun je Koe Signalen als handvat gebruiken. Gedrag, pensvulling, conditie, mestscore en de conditie van de vacht zijn een aantal punten waar je op kunt letten. Komen de dieren iets tekort dan kun je ervoor kiezen om ze te verweiden, bij te voeren of op stal te zetten. De beheerder van het gebied zal kunnen helpen bij sturen op natuursignalen.

landbouw

adviespool Fryslân

4. Jehannes adviseert om niet te vroeg te verweiden, omdat je dan verwende dieren krijgt die net niet het begrazingsdoel behalen, maar aan de andere kant niet te laat omweiden om de dieren gezond te houden.
5. De mineralenvoorziening voor het vee in natuurgebieden is een aandachtspunt al geeft de boer aan geen problemen met tekorten te hebben. Als verzekeringspremie is het te overwegen om de dieren een mineralenbolus mee te geven. Ook van parasieten hebben deze koeien geen last. Over het algemeen zijn maag/darm wormen, longworm en leverbot bekende parasieten bij grazend vee.

Casespecifieke conclusie:

- Eerst gebiedsverkenning en gezamenlijk (boer en TBO) beweidingsplan maken.
- Er is geen blauwdruk voor beweiden in natuurgebieden, elk gebied is anders.
- Regelmatig koe en gebiedssignalen beoordelen.

Concrete adviezen voor de lezer:

- Overleg samen met de gebiedsbeheerder over:
  - de grootte van het te begrazen gebied
  - de grootte van het veekoppel
  - de begrazingsdoelen
- Ieder natuurgebied is uniek. Laat je je vee weiden in een natuurgebied? Ga regelmatig met de gebiedsbeheerder op 'fieldwalk' om de natuur te beoordelen.
- Mineralentekort ligt bij begrazing in natuurgebieden op de loer. Overweeg om de dieren een mineralenbolus mee te geven.
- Verweid dieren uit natuurgebieden niet te vroeg, om te voorkomen dat niet alle begrazingsdoelen worden behaald.
- Zorg voor een win-win situatie. Een voorbeeld hiervan is om natuurhooi als strooisel in de stal te gebruiken.

